40 [illegible]-[illegible]

الأربعون النووية

] [illegible] – Thai – تايلاندي [

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]-[illegible]

[illegible] : [illegible] [illegible]
[illegible] : [illegible] [illegible]

2010 - 1431

islamhouse.com

الأربعون النووية

« باللغة التايلاندية »

أبو زكريا يحيى بن شرف النووي

ترجمة: فيصل عبدالهادي
مراجعة: صافي عثمان

1431 - 2010

islamhouse.com

[illegible]

[illegible] 1 [illegible]

الأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ

عَنْ أَمِيْرِ المُؤْمِنِيْنَ أَبِيْ حَفْصٍ عُمَرَ بْنِ الخَطَّابِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُوْلَ اللهِ [illegible] يَقُوْلُ : "إِنَّمَا الأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ، وإِنَّما لِكُلِّ امْرِيءٍ ما نَوَى، فَمَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ إِلَى اللهِ ورَسُوْلِهِ فَهِجْرَتُهُ إِلَى اللهِ ورَسُوْلِهِ ، ومَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ لِدُنْيَا يُصِيْبُهَا أَوِ امْرَأَةٍ يَنْكِحُهَا فَهِجْرَتُهُ إِلَى مَا هَاجَرَ إِليهِ"

رَوَاهُ إِمَامَا المُحَدِّثِيْنَ، أَبُوْ عَبْدِ اللهِ مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَاعِيْلَ بْنِ إِبْرَاهِيْمَ بْنِ المُغِيْرَةِ بْنِ بَرْدِزْبَهْ البُخَارِيُّ، وَأَبُوْ الحُسَيْنِ مُسْلِمُ بْنُ الحَجَّاجِ بْنِ مُسْلِمٍ القُشَيْرِيُّ النَّيْسَابُوْرِيُّ فِيْ صَحِيْحَيْهِمَا اللَّذَيْنِ هُمَا أَصَحُّ الكُتُبِ المُصَنَّفَةِ.

[illegible]: [illegible] [illegible] [illegible]-[illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible]: "[illegible]"

[illegible]-[illegible][1] [illegible]-[illegible] [illegible]-[illegible][2] [illegible]

[1] [illegible]-[illegible], [illegible]-[illegible], [illegible]: [illegible], [illegible]: [illegible], [illegible]: 1. [illegible]

[2] [illegible], [illegible]-[illegible], [illegible]: [illegible]-[illegible], [illegible]: [illegible] "[illegible]

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□
□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□
□□□□□□.

□□□□□", □□□□□□: 1907

□□□□□□□□□ 2 □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

مَرَاتِبُ الدِّيْنِ

عَنْ عُمَــــــرَ رَضــــــيَ اللهُ عَنْـــــهُ أَيْضاً قَــــالَ : "بَيْنَمَا نَحْنُ جُلُوْسٌ عِنْدَ رَسُوْلِ اللهِ ﷺ ذَاتَ يَوْمٍ ، إِذْ طَلَعَ عَلَيْنَا رَجُلٌ شَدِيْدُ بَيَاضِ الثِّيَابِ ، شَدِيْدُ سَوَادِ الشَّعْرِ ، لَا يُرَى عَلَيْهِ أَثَرُ السَّفَرِ وَلَا يَعْرِفُهُ مِنَّا أَحَدٌ ، حَتَّى جَلَسَ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ ، فَأَسْنَدَ رُكْبَتَيْهِ إِلَى رُكْبَتَيْهِ ، وَوَضَعَ كَفَّيْهِ عَلَى فَخِذَيْهِ ، وَقَالَ : يَا مُحَمَّدُ أَخْبِرْنِيْ عَنِ الإِسْلَامِ .

فَقَالَ رَسُوْلُ اللهِ ﷺ : " الإِسْلَامُ أَنْ تَشْهَدَ أَنْ لَا إِلهَ إِلَّا اللهُ وَأَنْ مُحَمَّداً رَسُوْلُ اللهِ ، وَتُقِيْمَ الصَّلَاةَ ، وَتُؤْتِيَ الزَّكَاةَ ، وَتَصُوْمَ رَمَضَانَ ، وَتَحُجَّ البَيْتَ إِنِ اسْتَطَعْتَ إِلَيْهِ سَبِيْلاً "

قَالَ : صَدَقْتَ .

فَعَجِبْنَا لَهُ يَسْأَلُهُ وَيُصَدِّقُهُ !

قَالَ : فَأَخْبِرْنِيْ عَنِ الإِيْمَانِ .

قَالَ : " أَنْ تُؤْمِنَ بِاللهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ وَالْيَوْمِ الآخِرِ وَتُؤْمِنَ بِالْقَدَرِ خَيْرِهِ وَشَرِّهِ " .

قَالَ : صَدَقْتَ .

قَالَ : فَأَخْبِرْنِيْ عَنِ الإِحْسَانِ .

قَالَ : " أَنْ تَعْبُدَ اللهَ كَأَنَّكَ تَرَاهُ ، فَإِنْ لَمْ تَكُنْ تَرَاهُ فَإِنَّهُ يَرَاكَ " .

قَالَ : فَأَخْبِرْنِيْ عَنِ السَّاعَةِ .

قَالَ : " مَا المَسْؤُوْلُ عَنْهَا بِأَعْلَمَ مِنَ السَّائِلِ " .

قَالَ : فَأَخْبِرْنِيْ عَنْ أَمَارَاتِهَا .

قَالَ : " أَنْ تَلِدَ الأَمَةُ رَبَّتَهَا ، وَأَنْ تَرَى الحُفَـاةَ الْعُـرَاةَ الْعَالَـةَ رِعَـــــاءَ الشـــــاءَ يَتَطَـــــاوَلُوْنَ فِيْ الْبُنْيَـــــانِ " .

ثُمَّ انْطَلَقَ ، فَلَبِثْتُ مَلِيّاً ، ثُمَّ قَالَ : " يَا عُمَرُ أَتَدْرِيْ مَنِ السَّائِلُ ؟ " .

قُلْتُ : اللهُ وَرَسُوْلُهُ أَعْلَمُ .

قَــــالَ : " فَإِنَّهُ جِبْرِيْــــلُ أَتَـــــاكُمْ يُعَلِّمُكُمْ دِيْنَكُمْ. " رَوَاهُ مُســــــــــلِمٌ.

□□□□□□□□: □□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□
□□□□□□□□: "□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□
□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□
□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□
□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□
□□□□□□□□□□□□□ □□□

□□□□□□□□□ 3 □□□□□□□□□□□□□□□□□□

أَرْكانُ الإِسْلاَمِ

عَنْ أَبِيْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَبْدِ اللهِ بْنِ عُمَـرَ بْنِ الخَطَّابِ رَضِـيَ اللـــهُ عَنْهُمَا قَـــالَ: ســـَمِعْتُ رَســـُوْلَ اللهِ □ يَقُـــوْلُ : "بُنِيَ الإِسـْلَامُ عَلَى خَمْسٍ : شـَهَادَةِ أَنْ لَا إِلهَ إِلاَّ اللهُ وَأَنْ مُحَمَّداً رَسُوْلُ اللهِ ، وَإِقَامِ الصـَّلَاةِ ، وَإِيْتَـاءِ الزَّكـاةِ ، وَحَجِّ البَيْتِ ، وَصـــــــــــــــَوْمِ رَمَضــــــــــــــــَانَ "
رَوَاهُ البُخَــــــــــــــارِيُّ وَ مُســــــــــــــْلِمٌ.

□□□□□□□□: □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□ □□□-□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□: □□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □ □□□□□□□□□:

"□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□

- □□□□□□□□□□□□□□□ "□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□ □□□□□□ □□□
- □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□
- □□□□□□□□□□□□□□
- □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □ □□□□□□□□□□□□□
- □□□"

□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□-□□□□□□□□□□[4]□□□□□□□□□□□[5]

[4] □□□-□□□□□□□□□□, □□□-□□□□□□□, □□□□: □□□□□□□□□□□, □□: □□□□ □□, □□□□□□□: 8

[5] □□□□□□□, □□□-□□□□□□□, □□□□: □□□□□□□□□□□, □□: □□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□, □□□□□□□: 21

[illegible] 4 [illegible]

مَرَاحِلُ الخَلْقِ

عَنْ أَبِيْ عَبْدِ الرَّحْمنِ عَبْدِ اللهِ بْنِ مَسْعُوْدٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: حَدَّثَنَا رَسُوْلُ اللهِ [illegible] وَهُوَ الصَّادِقُ المَصْدُوْقُ : " إِنَّ أَحَدَكُمْ يُجْمَعُ خَلْقُهُ فِيْ بَطْنِ أُمِّهِ أَرْبَعِيْنَ يَوْماً نُطْفَةً، ثُمَّ يَكُوْنُ عَلَقَةً مِثْلَ ذَلِكَ، ثُمَّ يَكُوْنُ مُضْغَةً مِثْلَ ذَلِكَ، ثُمَّ يُرْسَلُ إِلَيْهِ المَلَكُ فَيَنْفَخُ فِيْهِ الرُّوْحَ ، وَيُؤْمَرُ بِأَرْبَعِ كَلِمَاتٍ : بِكَتْبِ رِزْقِهِ وَأَجَلِهِ وَعَمَلِهِ وَشَقِيٌّ أَوْ سَعِيْدٌ .

فَوَاللهِ الَّذِيْ لاَ إِلهَ غَيْرُهُ إِنَّ أَحَدَكُمْ لَيَعْمَلُ بِعَمَلِ أَهْلِ الجَنَّةِ حَتَّى مَا يَكُوْنُ بَيْنَهُ وَبَيْنَهَا إِلاَّ ذِرَاعٌ فَيَسْبِقُ عَلَيْهِ الكِتَابُ فَيَعْمَلُ بِعَمَلِ أَهْلِ النَّارِ فَيَدْخُلُهَا ، وَإِنَّ أَحَدَكُمْ لَيَعْمَلُ بِعَمَلِ أَهْلِ النَّارِ حَتَّى مَا يَكُوْنُ بَيْنَهُ وَبَيْنَهَا إِلاَّ ذِرَاعٌ فَيَسْبِقُ عَلَيْهِ الكِتَابُ فَيَعْمَلُ بِعَمَلِ أَهْلِ الجَنَّةِ فَيَدْخُلُهَا "

رَوَاهُ البُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ.

[illegible]: [illegible] “[illegible] [illegible] [illegible]: “[illegible] [illegible] 40 [illegible] ([illegible]) [illegible]

- [illegible] ([illegible]) [illegible]
- [illegible]
- [illegible]
- [illegible]

[illegible]

([illegible]) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ([illegible] [illegible]) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]” [illegible]-[illegible][6] [illegible][7]

[6] [illegible]-[illegible], [illegible]-[illegible], [illegible]: [illegible], [illegible]: [illegible], [illegible]: 3208

[7] [illegible], [illegible]-[illegible], [illegible]: [illegible] [illegible], [illegible]: [illegible], [illegible]: 2643

[illegible] 5 [illegible]

النَّهْيُ عَنِ الابْتِدَاعِ فِيْ الدِّيْنِ

عَنْ أُمِّ المُؤْمِنِيْنَ أُمِّ عَبْدِ اللهِ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا قَالَتْ : قَالَ رَسُوْلُ اللهِ [illegible] :
" مَنْ أَحْدَثَ فِيْ أَمْرِنَا هَذَا مَا لَيْسَ مِنْهُ فَهُوَ رَدٌّ "
رَوَاهُ البُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ.
وَفِيْ رِوَايَةٍ لِمُسْلِمٍ : " مَنْ عَمِلَ عَمَلاً لَيْسَ عَلَيْهِ أَمْرُنَا فَهُوَرَدٌّ " .

[illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] “[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]” [illegible] -[illegible] [8] [illegible] [9]

[illegible]: “[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]”

[8] [illegible]-[illegible], [illegible]-[illegible], [illegible]: [illegible], [illegible]: [illegible], [illegible]: 2697

[9] [illegible], [illegible]-[illegible], [illegible]: [illegible], [illegible]: [illegible], [illegible]: 1718

[illegible] 6 [illegible]

البُعْدُ عَنْ مَوَاطِنِ الشُبُهَاتِ

عَنْ أَبِيْ عَبْدِ اللهِ النُّعْمَانِ بْنِ بَشِيْرٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ : سَمِعْتُ رَسُوْلَ اللهِ [illegible] يَقُوْلُ : " إِنَّ الحَلَالَ بَيِّنٌ وَإِنَّ الحَرَامَ بَيِّنٌ ، وَبَيْنَهُمَا أُمُورٌ مُشْتَبِهاتٌ ، لاَ يَعْلَمُهُنَّ كَثِيْرٌ مِنَ النَّاسِ ، فَمَنِ اتَّقَى الشُّبُهَاتِ ، فَقَدْ اِسْتَبْرَأَ لِدِيْنِهِ وَعِرْضِهِ ، وَمَنْ وَقَعَ فِيْ الشُّبُهَاتِ وَقَعَ فِيْ الحَرَامِ ، كالرَّاعِيْ يَرْعَى حَوْلَ الحِمَى يُوْشِكُ أنْ يَرْتَعَ فِيْهِ ، أَلاَ وَإِنَّ لِكُلِّ مَلِكٍ حِمًى ، أَلاَ وَإِنَّ حِمَى اللهِ مَحَارِمُهُ ، أَلاَ وَإِنَّ فِيْ الجَسَدِ مُضْغَةً إِذَا صَلَحَتْ صلَحَ الجَسَدُ كُلُّهُ ، وَإِذَا فَسَدَتْ فَسَدَ الجَسَدُ كُلُّهُ ، أَلاَ وَهِيَ القَلْبُ" رَوَاهُ البُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ.

[illegible]: [illegible] [illegible] [illegible]-[illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] “[illegible] ([illegible]) [illegible] ([illegible]) [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]”
[illegible]-[illegible][10] [illegible][11]

[10] [illegible]-[illegible], [illegible]-[illegible], [illegible]: [illegible], [illegible]: [illegible], [illegible]: 52

[11] [illegible], [illegible]-[illegible], [illegible]: [illegible]-[illegible], [illegible]: [illegible], [illegible]: 1599

□□□□□□□□□ **7** □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

النَّصِيْحَةُ عِمَادُ الدِّيْنِ

عَنْ أَبِيْ رُقَيَّةَ تَمِيْمِ بْنِ أَوْسٍ الدَّارِيِّ رَضِـــيَ اللهُ عَنْـــهُ أَنَّ النَّبِيَّ □ قَـــالَ :
" الدِّيْنُ النَّصِيْحَةُ ، قُلْنَا : لِمَنْ ؟ قَالَ : لِلهِ وَلِكِتَابِهِ وَلِرَسُوْلِه وَلِأَئِمَّةِ المُسْلِمِيْنَ وَعَامَّتِهِمْ "
رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

□□□□□□□□: □□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□ □□□□□□ □□□-□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□: □□□□□□□□ □ □□□□□□□□□ “□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□” □□□□□□□□□□□□□□: □□□□□□□□□□□□ ? □□□□□□□□ □ □□□□□□□ “□□□□□□□□□□□□□ □□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□” □□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□[12]

---

[12] □□□□□□□□, □□□□-□□□□□□□, □□□□: □□□□□□□□□□□, □□: □□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□, □□□□□□□: 95

[illegible] **8** [illegible]

حُرْمَةُ دَمِ المُسْلِمِ وَمَالِهِ

عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُوْلَ اللهِ [illegible] قَالَ : " أُمِرْتُ أَنْ أُقَاتِلَ النَّاسَ حَتَّى يَشْهَدُوا أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ وَأَنَّ مُحَمَّداً رَسُوْلُ اللهِ ، وَيُقِيْمُوا الصَّلَاةَ ، وَيُؤْتُوْا الزَّكَاةَ ، فَإِذَا فَعَلُوْا ذَلِكَ عَصَمُوْا مِنِّي دِمَاءَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ إِلَّا بِحَقِّ الإِسْلَامِ وَحِسَابُهُمْ عَلَى اللهِ تَعَالَى " رَوَاهُ البُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ.

[illegible]: [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible]: “[illegible] *[illegible]* ([illegible] –[illegible]- [illegible]) *[illegible]* ([illegible]) [illegible] ([illegible]) [illegible] ([illegible]) [illegible][13] [illegible][14][illegible]” [illegible]-[illegible][15][illegible][16]

---

[13] [illegible]

[14] [illegible]

[15] [illegible]-[illegible], [illegible]-[illegible], [illegible]: [illegible], [illegible]: "[illegible]…[illegible]", [illegible]: 27

[16] [illegible], [illegible]-[illegible], [illegible]: [illegible], [illegible]: [illegible] "[illegible]", [illegible]: 32

[illegible] 9 [illegible]

النَّهْيُ عَنْ كَثْرَةِ السُّؤَالِ وَالتَّشَدُّدِ

عَنْ أَبِيْ هُرَيْرَةَ عَبْدِ الرَّحْمنِ بْنِ صَخْرٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ : سَمِعْتُ رَسُوْلَ اللهِ [illegible] يَقُوْلُ : "مَا نَهَيْتُكُمْ عَنْهُ فَاجْتَنِبُوْهُ ، وَمَا أَمَرْتُكُمْ بِهِ فَأْتُوْا مِنْهُ مَا اسْتَطَعْتُمْ ؛ فَإِنَّمَا أَهْلَكَ الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِكُمْ كَثْرَةُ مَسَائِلِهِمْ وَاخْتِلَافُهُم عَلَى أَنْبِيَائِهِمْ " رَوَاهُ البُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ.

[illegible]: [illegible] [illegible]: [illegible] “[illegible][17][illegible]” [illegible]-[illegible][18][illegible][19]

[17] [illegible]

[18] [illegible]-[illegible], [illegible]-[illegible], [illegible]: [illegible], [illegible]: [illegible], [illegible]: 7288

[19] [illegible], [illegible]-[illegible], [illegible]: [illegible], [illegible]: [illegible], [illegible]: 1337. [illegible]

[illegible] **10** [illegible]

سَبَبُ إِجَابَةِ الدُّعَاءِ

عَنْ أَبِيْ هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ : قَالَ رَسُوْلُ اللهِ ﷺ : " إِنَّ اللهَ تَعَالى طَيِّبٌ لاَ يَقْبَلُ إِلاَّ طَيِّباً ، وَإِنَّ اللهَ أَمَرَ المُؤْمِنِيْنَ بِمَا أَمَرَ بِهِ المُرْسَلِيْنَ فَقَالَ تَعَالَى : [illegible] وَقَالَ تَعَالَى : [illegible] ثُمَّ ذَكَرَ الرَّجُلَ يُطِيْلُ السَّفَرَ أَشْعَثَ أَغْبَرَ يَمُدُّ يَدَيْهِ إِلَى السَّمَاءِ ، يَارَبِّ يَارَبِّ ، وَمَطْعَمُهُ حَرَامٌ ، وَمَشْرَبُهُ حَرَامٌ ، وَمَلْبَسُهُ حَرَامٌ ، وَغُذِّيَ بِالحَرَامِ ، فَأَنَّى يُسْتَجَابُ لَهُ " رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

[illegible]: [illegible] [illegible]: [illegible]: “[illegible]

[illegible]:

[illegible]

“[illegible]”

[illegible] :

[illegible]

“[illegible]”

[illegible] ([illegible]) “[illegible]! [illegible]!” [illegible]

[illegible] ? ” [illegible][20]

[illegible] **11** [illegible]

اُتْرُكْ مَا شَكَكْتَ فِيْهِ

عَنْ أَبِيْ مُحَمَّدٍ الحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ أَبِيْ طَالِبٍ سِبْطِ رَسُوْلِ الله [illegible] وَرَيْحَانَتِهِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا قَالَ : حَفِظْتُ مِنْ رَسُوْلِ اللهِ [illegible] : " دَعْ مَا يَرِيْبُكَ إِلَى مَا لَا يَرِيْبُكَ " رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَالنَّسَائِيُّ وَقَالَ التِّرْمِذِيُّ : حَدِيْثٌ حَسَنٌ صَحِيْحٌ.

[illegible]: [illegible] [illegible]-[illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible]: “[illegible] [illegible]” [illegible]-[illegible][21] [illegible]-[illegible][22] [illegible]-[illegible]

[20] [illegible], [illegible]-[illegible], [illegible]: [illegible], [illegible]: [illegible], [illegible]: 1015

[21] [illegible]-[illegible], [illegible]-[illegible], [illegible]: [illegible], [illegible]: [illegible], [illegible]: 2518

[22] [illegible]-[illegible], [illegible]-[illegible], [illegible]: [illegible], [illegible]: [illegible], [illegible]: 5397

[illegible] **12** [illegible]

الاِشْتِغَالُ بِمَا يُفِيْدُ

عَنْ أَبِيْ هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ : قَالَ رَسُوْلُ اللهِ [illegible] :
" مِنْ حُسْنِ إِسْلَامِ المَرْءِ تَرْكُهُ مَا لَا يَعْنِيْهِ "
حَدِيْثٌ حَسَنٌ ، رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَغَيْرُهُ هَكَذَا .

[illegible]: [illegible] : [illegible] [illegible]: “[illegible]” [illegible]-[illegible][23] [illegible][24]

[23] [illegible]-[illegible], [illegible]-[illegible], [illegible]: [illegible], [illegible]: [illegible], [illegible]: 2317

[24] [illegible]: 3976, [illegible]: 1904, [illegible]: 1732, [illegible]: 191, [illegible]: 20617, [illegible]: 2925, [illegible]: 229, [illegible]-[illegible] [illegible]-[illegible] [illegible]-[illegible]: 359 [illegible]-[illegible] [illegible]-[illegible]: 884

[illegible] 13 [illegible]

مِنْ كَمَالِ الإِيْمَانِ

عَنْ أَبِيْ حَمْزَةَ أَنسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ خَادِمِ رَسُوْلِ اللهِ [illegible] عَنْ النَّبِيِّ [illegible] قَالَ : " لَا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّى يُحِبَّ لِأَخِيْهِ مَا يُحِبُّ لِنَفْسِهِ " رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ .

[illegible]: [illegible] [illegible] : "[illegible] ([illegible]) [illegible]" [illegible]-[illegible][25] [illegible][26]

[25] [illegible]-[illegible], [illegible]-[illegible], [illegible]: [illegible], [illegible]: [illegible], [illegible]: 13

[26] [illegible], [illegible]-[illegible], [illegible]: [illegible], [illegible]: [illegible], [illegible]: 71

[illegible] 14 [illegible] ?

مَتَى يُهْدَرُ دَمُ المُسْلِمِ ؟

عَنْ أَبِيْ مَسْعُوْدٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ : قَـالَ رَسُـوْلُ اللهِ ﷺ :

" لاَ يَحِلُّ دَمُ امْرِئٍ مُسْلِمٍ إِلاَّ بِإِحْدَى ثَلاَثٍ : الثَّيِّبُ الزَّانِي ، وَالنَّفْسُ بِـالنَّفْسِ ، وَالتَّارِكُ لِدِيْنِـهِ المُفَـارِقُ لِلْجَمَاعَـةِ "

رَوَاهُ البُخَـارِيُّ وَمُسْـلِمٌ .

[illegible]: [illegible] [illegible]: [illegible]: “[illegible] ([illegible]) [illegible]: [illegible] ([illegible]) [illegible] ([illegible]) [illegible] ([illegible])[27]” [illegible]-[illegible][28] [illegible][29]

[27] [illegible] ([illegible]) [illegible] ([illegible]) [illegible] .. [illegible] ([illegible]-[illegible] [illegible]- [illegible] 11/165)

[28] [illegible]-[illegible], [illegible]-[illegible], [illegible]: [illegible]-[illegible], [illegible]: [illegible] "أن النفس بالنفس والعين بالعين والأنف بالأنف ..." [illegible]: 6878

[29] [illegible], [illegible]-[illegible], [illegible]: [illegible],[illegible], [illegible], [illegible], [illegible]: [illegible], [illegible]: 1676

□□□□□□□□□ 15 □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

إِكْرَامُ الضَّيْفِ

عَنْ أَبِيْ هُرَيْـرَةَ رَضِـيَ اللهُ عَنْـهُ أَنَّ رَسُـوْلَ اللِـه □ قَـالَ :
" مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللهِ وَاليَوْمِ الآخِرِ فَلْيَقُلْ خَيْراً أَوْ لِيَصْـمُتْ .
وَمَنْ كَـانَ يُـؤْمِنُ بِاللهِ وَاليَـوْمِ الآخِـرِ فَلْيُكْـرِمْ جَـارَهُ .
وَمَنْ كَـانَ يُـؤْمِنُ بِاللهِ وَاليَـوْمِ الآخِـرِ فَلْيُكْـرِمْ ضَـيْفَهُ "
رَوَاهُ البُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ .

□□□□□□□□: □□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□: □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □ □□□□□□□□□: “□□□ □□ □□□ □□□ □□”□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□-□□□□□ □□□□□[30]□□□□□□□□□□□[31]

---

[30] □□□-□□□□□□□□□, □□□-□□□□□□□, □□□: □□□□□□□, □□: □□□□□□□□□□ □□□, □□□□□□□: 6018

[31] □□□□□□□, □□□-□□□□□□□, □□□: □□□□□□□□□□□, □□: □□□□□□□□□□□□ □□□, □□□□□□□: 74. □□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

□□□□□□□□□ 16 □□□□□□□□□□□□□□□□

النَّهْيُ عَنِ الغَضَبِ

عَنْ أَبِيْ هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ :
أَنْ رَجُلاً قَالَ لِلْنَّبِيِّ □ : " أَوْصِنِيْ " قَالَ "لاَ تَغْضَبْ " فَرَدَّدَ
مِرَاراً ، قَالَ " لَا تَغْضَبْ "
رَوَاهُ البُخَارِيُّ .

□□□□□□□□: □□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□: “□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□ □ □□□: “□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□”□□□□□□□□ □ □□□□□□□: “□□□□□□□□□□□□□□□□□” □□□□□ □□ □□□□□□□□□□□ □ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ “□□□□□□□□□□□□ □□□□□” □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□-□□□□□□□□□□[32]

[32] □□□□-□□□□□□□□□□, □□□□-□□□□□□□□, □□□□: □□□□□□□□, □□□: □□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□, □□□□□□□□: 6116

[illegible] 17 [illegible]

الرِّفْقُ بِالحَيَوَانِ

عَنْ أَبِيْ يَعْلَى شَدَّادِ بْنِ أَوْسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ عَنْ رَسُوْلِ اللهِ [illegible] قَالَ :
" إِنَّ اللهَ كَتَبَ الإِحْسَانَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ ، فَإِذَا قَتَلْتُمْ فَأَحْسِنُوْا القِتْلَةَ ، وَإِذَا ذَبَحْتُمْ فَأَحْسِنُوْا الذِّبْحَةَ ، وَلْيُحِدَّ أَحَدُكُمْ شَفْرَتَهُ ، وَلْيُرِحْ ذَبِيْحَتَهُ "
رَوَاهُ مُسْلِمٌ .

[illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: “[illegible] ([illegible]) [illegible][33]” [illegible][34]

---

[33] [illegible]

[34] [illegible]-[illegible], [illegible]-[illegible], [illegible]: [illegible], [illegible]: [illegible], [illegible]: 1955

[illegible] 18 [illegible]

الخُلُقُ الحَسَنُ

عَنْ أَبِيْ ذَرٍّ جُنْدُبِ بْنِ جُنَادَةَ وَأَبِيْ عَبْدِالرَّحْمنِ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا عَنْ رَسُوْلِ اللهِ [illegible] قَالَ : " اِتَّقِ اللهَ حَيْثُمَا كُنْتَ ، وَأَتْبِعِ السَّيِّئَةَ الحَسَنَةَ تَمْحُهَا ، وَخَالِقِ النَّاسَ بِخُلُقٍ حَسَنٍ " رَوَاهُ التِّرمِذِيُّ وَقَالَ : حَدِيْثٌ حَسَنٌ . وَفِيْ بَعْضِ النُّسَخِ : حَسَنٌ صَحِيْحٌ.

[illegible]: [illegible] [illegible]: “[illegible]” [illegible]-[illegible][35] [illegible] "[illegible]" [illegible] "[illegible]"

[35] [illegible]-[illegible], [illegible]-[illegible], [illegible]: [illegible], [illegible]: [illegible], [illegible]: 1987

[illegible] 19 [illegible]

الإِيْمَانُ بِالقَضَاءِ وَالقَدَرِ

عَنْ أَبِيْ العَبَّاسِ عَبْدِ اللهِ بْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا قَالَ : كُنْتُ خَلْفَ النَّبِيِّ [illegible] يَوْماً ، فَقَالَ : " يَا غُلَامُ إِنِّيْ أُعَلِّمُكَ كَلِمَاتٍ :
اِحْفَظِ اللهَ يَحْفَظْكَ ، اِحْفَظِ اللهَ تَجِدْهُ تُجَاهَكَ .
إِذَا سَأَلْتَ فَاسْأَلِ اللهَ ، وَإِذَا اسْتَعَنْتَ فَاسْتَعِنْ بِاللهِ .
وَاعْلَمْ أَنَّ الأُمَّةَ لَو اجْتَمَعَتْ عَلَى أَنْ يَنْفَعُوْكَ بِشَيْءٍ لَمْ يَنْفَعُوْكَ إِلاَّ بِشَيْءٍ قَدْ كَتَبَهُ اللهُ لَكَ ، وَإِنِ اجْتَمَعُوْا عَلَى أَنْ يَضُرُّوْكَ بِشَيْءٍ لَمْ يَضُرُّوْكَ إِلَّا بِشَيْءٍ قَدْ كَتَبَهُ اللهُ عَلَيْكَ.
رُفِعَتِ الأَقْلَامُ وَجَفَّتِ الصُحُفُ "
رَوَاهُ التِّرمِذِيُّ . وَقَالَ : حَدِيْثٌ حَسَنٌ صَحِيْحٌ .

وَفِيْ رِوَايَةِ غَيْرِ التِّرمِذِيِّ :
اِحْفَظِ اللهَ تَجِدْهُ أَمَامَكَ .
تَعَرَّفْ إِلَى اللهِ فِيْ الرَّخَاءِ يَعْرِفُكَ فِيْ الشِّدَّةِ .
وَاعْلَمْ أَنَّ مَا أَخْطَأَكَ لَمْ يَكُنْ لِيُصِيْبَكَ وَمَا أَصَابَكَ لَمْ يَكُنْ لِيُخْطِئَكَ .
وَاعْلَمْ أَنَّ النَّصْرَمَعَ الصَّبْرِ . وَأَنَّ الفَرَجَ مَعَ الكَرْبِ وَأَنَّ مَعَ العُسْرِ يُسْراً " .

[illegible]: [illegible] [illegible]-[illegible] [illegible]: “[illegible] [illegible]: “[illegible]: [illegible]

[illegible][36]” [illegible]-[illegible] [illegible] "[illegible][37]"

[illegible]-[illegible]: “[illegible][38] [illegible]”

[36] [illegible]

[37] [illegible]-[illegible], [illegible]-[illegible], [illegible]: [illegible], [illegible]: [illegible], [illegible]: 1987

[38] [illegible]

[illegible] 20 [illegible]

الحَيَاءُ مِنَ الإِيْمَانِ

عَنْ أَبِيْ مَسْعُوْدٍ عُقْبَةَ بْنِ عَمْرٍوْ الأَنصَارِيِّ البَدْرِيِّ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ : قَالَ رَسُوْلُ اللهِ [illegible] :
" إِنَّ مِمَّا أَدْرَكَ النَّاسُ مِنْ كَلَامِ النُّبُوَّةِ الأُوْلَى : إِذَا لَمْ تَسْتَحْيِ فَاصْنَعْ مَا شِئْتَ "
رَوَاهُ البُخَارِيُّ .

[illegible]: [illegible] [illegible]-[illegible] [illegible]-[illegible] [illegible]: [illegible]: “[illegible]” [illegible]-[illegible][39]

[39] [illegible]-[illegible], [illegible]-[illegible], [illegible]: [illegible], [illegible]: [illegible], [illegible]: 3484

[illegible] 21 [illegible]

الاِسْتِقَامَةُ لُبُّ الإِسْلَامِ

عَنْ أَبِيْ عَمْرٍو وَقِيْلَ أَبِيْ عَمْرَةَ سُفْيَانَ بْنِ عَبْدِ اللهِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ : قُلْتُ يَا رَسُوْلَ اللهِ قُلْ لِيْ فِيْ الإِسْلَامِ قَوْلاً لَا أَسْأَلُ عَنْهُ أَحَداً غَيْرَكَ ، قَالَ : " قُلْ آمَنْتُ بِاللهِ ، ثُمَّ اسْتَقِمْ " رَوَاهُ مُسْلِمٌ .

[illegible]: [illegible] – [illegible] – [illegible]: [illegible]: “[illegible]” [illegible]: “[illegible]” [illegible][40]

[40] [illegible], [illegible]-[illegible], [illegible]: [illegible], [illegible]: [illegible], [illegible]: 62

[illegible] 22 [illegible]

الطَرِيْقُ إِلَى الجَنَّةِ

عَنْ أَبِيْ عَبْدِ اللهِ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللهِ الأَنْصَارِيِّ رَضِيَ اللهُ عَنْـه أَنْ رَجُلاً سَـأَلَ رَسُـوْلَ اللهِ [illegible] فَقَالَ: " أَرَأَيْتَ إِذَا صَلَّيْتُ المَكْتُوْبَاتِ ، وَصُمْتُ رَمَضَانَ ، وَأَحْلَلْتُ الحَلَالَ ، وَحَرَّمْتُ الحَرَامَ ، وَلَمْ أَزِدْ عَلَى ذَلِكَ شَيْئاً ، أَأَدْخُـلُ الجَنَّة ؟ قَالَ : " نَعَمْ " رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

وَمَعْنَى حَرَّمْتُ الحَرَامَ : اِجْتَنَبْتُهُ.
وَمَعْنَى أَحْلَلْتُ الحَلاَلَ : فَعَلْتُهُ مُعْتَقِداً حِلَّهُ .

[illegible]: [illegible]-[illegible]: “[illegible] [illegible] : [illegible] “[illegible] ?” [illegible] “[illegible]”

[illegible][41] [illegible] "[illegible]" [illegible] "[illegible]" [illegible]

[41] [illegible], [illegible]-[illegible], [illegible]: [illegible], [illegible]: [illegible], [illegible]: 18

[illegible] 23 [illegible]

جَوَامِعُ الخَيْرِ

عَنْ أَبِيْ مَالِكٍ الحَارِثِ بْنِ عَاصِمٍ الأَشْعَرِيِّ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ : قَالَ رَسُوْلُ اللهِ [illegible] : "الطُّهُوْرُ شَطْرُ الإِيْمَانِ ، وَالحَمْدُ لِلهِ تَمْلَأُ المِيْزَانَ ، وَسُبْحَانَ اللهِ وَالحَمْدُ لِلهِ تَمْلَآنِ أَوْ تَمْلَأُ مَا بَيْنَ السَّمَاءِ وَالأَرْضِ ، وَالصَّلَاةُ نُوْرٌ، وَالصَّدَقَةُ بُرْهَانٌ ، وَالصَّبْرُ ضِيَاءٌ ، وَالقُرْآنُ حُجَّةٌ لَكَ أَوْ عَلَيْكَ ، كُلُّ النَّاسِ يَغْدُوْ، فَبَائِعٌ نَفْسَهُ فَمُعْتِقُهَا أَوْ مُوْبِقُهَا " رَوَاهُ مُسْلِمٌ .

[illegible]: [illegible]-[illegible] [illegible]-[illegible] [illegible]: [illegible]: “[illegible] "[illegible]" [illegible] "[illegible]" [illegible] "[illegible]" [illegible][42] [illegible][43] [illegible] ([illegible]) [illegible] ([illegible]) [illegible]([illegible]) [illegible] ([illegible])[44] [illegible] ([illegible]) ([illegible])

---

[42] [illegible] "[illegible]" [illegible] "[illegible]"

[43] [illegible] ([illegible]-[illegible] [illegible]-[illegible] 3/101)

[44] [illegible]

[illegible]” [illegible][45]

[45] [illegible], [illegible]-[illegible], [illegible]: [illegible], [illegible]: [illegible], [illegible]: 223

[illegible] 24 [illegible]

مِنْ فَضْلِ اللهِ عَلَى النَّاسِ

عَنْ أَبِيْ ذَرٍّ الغِفَارِيِّ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ فِيْمَا يَرْوِيْهِ عَنْ رَبِّهِ عَزَّ وَجَلَّ أَنَّهُ قَالَ :
" يَا عِبَادِي إِنِّيْ حَرَّمْتُ الظُّلْمَ عَلَى نَفْسِيْ وَجَعَلْتُهُ بَيْنَكُمْ مُحَرَّماً فَلَا تَظَالَمُوْا .
يَا عِبَادِي كُلُّكُمْ ضَالٌّ إِلاَّ مَنْ هَدَيْتُهُ فَاسْتَهْدُوْنِي أَهْدِكُمْ .
يَا عِبَادِي كُلُّكُمْ جَائِعٌ إِلاَّ مَنْ أَطْعَمْتُهُ فَاسْتَطْعِمُوْنِي أُطْعِمْكُمْ .
يَا عِبَادِي كُلُّكُمْ عَارٍ إِلاَّ مَنْ كَسَوْتُهُ فَاسْتَكْسُوْنِيْ أَكْسِكُمْ .
يَا عِبَادِي إِنَّكُمْ تُخْطِئُوْنَ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَأَنَا أَغْفِرُ الذُّنُوْبَ جَمِيْعاً فَاسْتَغْفِرُوْنِيْ أَغْفِرْ لَكُمْ .
يَا عِبَادِي إِنَّكُمْ لَنْ تَبْلُغُوْا ضَرِّي فَتَضُرُّوْنِيْ وَلَنْ تَبْلُغُوْا نَفْعِيْ فَتَنْفَعُوْنِيْ .
يَا عِبَادِي لَوْ أَنَّ أَوَّلَكُمْ وَآخِرَكُمْ وَإِنْسَكُمْ وَجِنَّكُمْ كَانُوْا عَلَى أَتْقَى قَلْبِ رَجُلٍ وَاحِدٍ مِنْكُمْ مَا زَادَ ذَلِكَ فِيْ مُلْكِيْ شَيْئاً .
يَا عِبَادِي لَوْ أَنَّ أَوَّلَكُمْ وَآخِرَكُمْ وَإِنْسَكُمْ وَجِنَّكُمْ كَانُوْا عَلَى أَفْجَرِ قَلْبِ رَجُلٍ وَاحِدٍ مِنْكُمْ مَا نَقَصَ ذَلِكَ مِنْ مُلْكِيْ شَيْئاً .
يَا عِبَادِي لَوْ أَنَّ أَوَّلَكُمْ وَآخِرَكُمْ وَإِنْسَكُمْ وَجِنَّكُمْ قَامُوْا فِيْ صَعِيْدٍ وَاحِدٍ فَسَأَلُوْنِيْ فَأَعْطَيْتُ كُلَّ وَاحِدٍ مَسْأَلَتَهُ مَا نَقَصَ ذَلِكَ مِمَّا عِنْدِيْ إِلاَّ كَمَا يَنْقُصُ المَخِيْطُ إِذَا أُدْخِلَ البَحْرَ .
يَا عِبَادِي إِنَّمَا هِيَ أَعْمَالُكُمْ أُحْصِيْهَا لَكُمْ ثُمَّ أُوَفِّيْكُمْ إِيَّاهَا فَمَنْ وَجَدَ خَيْراً فَلْيَحْمَدِ اللهَ وَمَنْ وَجَدَ غَيْرَ ذَلِكَ فَلَا يَلُوْمَنَّ إِلَّا نَفْسَهُ "
رَوَاهُ مُسْلِمٌ .

[illegible]: [illegible] [illegible] [illegible]-[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ﷺ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]:

“[illegible] ! [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

“[illegible] ! [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible][47]

“[illegible]! [illegible] [illegible] [illegible][48] [illegible] [illegible]”
[illegible][49]

[47] [illegible] [illegible]

[48] [illegible]

[49] [illegible], [illegible]-[illegible], [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] , [illegible]: [illegible], [illegible]: 2577

[illegible] 25 [illegible]
[illegible]

فَضْلُ الذِّكْرِ

عَنْ أَبِيْ ذَرٍّ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَيْضاً أَنَّ اُنَاساً مِنْ أَصْحَابِ رَسُوْلِ اللهِ قَالُوا لِلْنَّبِيِّ ﷺ :
" يَا رَسُوْلَ اللهِ ذَهَبَ أَهْلُ الدُّثُوْرِ بِالأُجُوْرِ يُصَلُّوْنَ كَمَا نُصَلِّي وَيَصُوْمُوْنَ كَمَا نَصُوْمُ وَيَتَصَدَّقُوْنَ بِفُضُوْلِ أَمْوَالِهِمْ .
قَالَ : أَوَلَيْسَ قَدْ جَعَلَ اللهُ لَكُمْ مَا تَصَدَّقُوْنَ ؟
إِنَّ بِكُلِّ تَسْبِيْحَةٍ صَدَقَةً ، وَكُلِّ تَكْبِيْرَةٍ صَدَقَةً ، وَكُلِّ تَحْمِيْدَةٍ صَدَقَةً ، وَكُلِّ تَهْلِيْلَةٍ صَدَقَةً ، وَأَمْرٌ بِالمَعْرُوْفِ صَدَقَةٌ ، وَنَهْيٌ عَنْ مُنْكَرٍ صَدَقَةٌ ، وَفِيْ بُضْعِ أَحَدِكُمْ صَدَقَةٌ .
قَالُوْا : يَا رَسُوْلَ اللهِ أَيَأْتِيْ أَحَدُنَا شَهْوَتَهُ وَيَكُوْنُ لَهُ فِيْهَا أَجْر ؟
قَالَ : " أَرَأَيْتُمْ لَوْ وَضَعَهَا فِيْ حَرَامٍ أَكَانَ عَلَيْهِ وِزْرٌ ؟ فَكَذَلِكَ إِذَا وَضَعَهَا فِيْ الحَلَالَ كَانَ لَهُ أَجْرٌ "
رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

[illegible]: [illegible] [illegible]: [illegible]: “[illegible] ! [illegible] ([illegible]) [illegible]” [illegible]: “[illegible]? [illegible] ([illegible] "[illegible]") [illegible] ([illegible] "[illegible]") [illegible] ([illegible] "[illegible]") [illegible] ([illegible]) [illegible]” [illegible] : “[illegible]

[illegible] ?” [illegible] : “[illegible] [illegible] ? [illegible] ([illegible]) [illegible]” [illegible][50]

[50] [illegible], [illegible]-[illegible], [illegible]: [illegible], [illegible]: [illegible], [illegible]: 1006

□□□□□□□□□ 26 □□□
□□

كَثْرَةُ طُرُقِ الخَيْر

عَنْ أَبِيْ هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللهِ □ :
" كُلُّ سُلَامَى مِنَ النَّاسِ عَلَيْهِ صَدَقَةٌ ، كُلَّ يَوْمٍ تَطْلُعُ فِيْهِ الشَّمْسُ : تَعْدِلُ بَيْنَ اثْنَيْنِ صَدَقَةٌ ، وَتُعِيْنُ الرَّجُلَ فِيْ دَابَّتِهِ فَتَحْمِلُهُ عَلَيْهَا أَوْ تَرْفَعُ لَهُ عَلَيْهَا مَتَاعَهُ صَدَقَةٌ ، وَالْكَلِمَةُ الطَّيِّبَةُ صَدَقَةٌ ، وَبِكُلِّ خُطْوَةٍ تَمْشِيْهَا إِلَى الصَّلَاةِ صَدَقَةٌ ، وَتُمِيْطُ الأَذَى عَنِ الطَّرِيْقِ صَدَقَةٌ "
رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ.

□□□□□□□□: □□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□ : □□□□□□□□□□□□□□□□□□ □ □□□□□□□□□ : “□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□ (□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□) □□□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□ □□□□ □□□ □□□ □□ □□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□ □□□□□ □□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□ □□□” □□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□-□□□□□□□□□□□[51] □□□□□□□□□□□□□□□[52]

[51] □□□-□□□□□□□□□□, □□□-□□□□□□□□, □□□□: □□□□□□□□□□□□□□□□□, □□: □□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□, □□□□□□□□: 1009

[52] □□□□□□□□, □□□-□□□□□□□□, □□□□: □□□□□□□, □□: □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□, □□□□□□□□: 1009

[illegible] 27 [illegible]

تَعْرِيْفُ البِرِّ وَالإِثْمِ

عَنِ النَّوَّاسِ بْنِ سَمْعَانَ رَضِيَ اللهُ عَنْـهُ عَنِ النَبِيِّ ﷺ قَـالَ : " البِرُّ حُسْنُ الخُلُقِ وَالإِثْمُ مَا حَاكَ فِيْ نَفْسِـكَ وَكَـرِهْتَ أَنْ يَطَّلِعَ عَلَيْهِ النَّاسُ " رَوَاهُ مُسْلِمٌ .

وَعَنْ وَابِصَةَ بْنِ مَعْبَدٍ قَالَ : "أَتَيْتُ رَسُوْلَ اللهِ ﷺ فَقَالَ : "جِئْتَ تَسْأَلُ عَنِ البِرِّ ؟" قُلْتُ : نَعَمْ . قَالَ : "اِسْتَفْتِ قَلْبَكَ " البِرُّ مَا اطْمَأَنَّتْ إِلَيْهِ النَّفْسُ وَاطْمَأَنَّ إِلَيْهِ القَلْبُ . وَالإِثْمُ مَا حَاكَ فِيْ النَّفْسِ وَتَرَدَّدَ فِيْ الصَّدْرِ ؛ وَإِنْ أَفْتَاكَ النَّاسُ وَأَفْتُوْكَ " حَدِيْثٌ حَسَنٌ رَوَيْنَاهُ فِيْ مُسْنَدَيْ الإِمَامَيْنِ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَل وَالدَّارِمِيِّ بِإِسْنَادٍ حَسَنٍ.

[illegible]: [illegible]-[illegible] [illegible]: "[illegible]" [illegible][53]

[illegible] : "[illegible]: "[illegible] ?" [illegible] "[illegible]" [illegible]: "[illegible][54]" [illegible]

[53] [illegible], [illegible]-[illegible], [illegible]: [illegible], [illegible]: [illegible], [illegible]: 4607

[54] [illegible]

[illegible] [illegible][55] [illegible]-[illegible] [illegible][56][illegible]

[55] [illegible], [illegible]-[illegible], [illegible]: 18006

[56] [illegible]-[illegible], [illegible]-[illegible], [illegible]: [illegible], [illegible]: [illegible], [illegible]: 2533

[illegible] 28 [illegible]

السِّمْعُ وَالطَّاعَةُ

عَنْ أَبِيْ نَجِيْحٍ العِرْبَاضِ بْنِ سَارِيَةٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ :

"وَعَظَنَا رَسُوْلُ اللهِ [illegible] مَوْعِظَةً وَجِلَتْ مِنْهَا القُلُوْبُ وَذَرَفَتْ مِنْهَا العُيُوْنُ . فَقُلْنَا يَا رَسُوْلَ اللهِ كَأَنَّهَا مَوْعِظَةُ مُوَدِّعٍ فَأَوْصِنَا ، قَالَ :
" أُوْصِيْكُمْ بِتَقْوَى اللهِ عَزَّ وَجَلَّ ، وَالسَّمْعِ وَالطَّاعَةِ وَإِنْ تَأَمَّرَ عَلَيْكُمْ عَبْدٌ ، فَإِنَّهُ مَنْ يَعِشْ مِنْكُمْ فَسَيَرَى اخْتِلَافاً كَثِيراً ، فَعَلَيْكُمْ بِسُنَّتِي وَسُنَّةِ الخُلَفَاءِ الرَّاشِدِيْنَ المَهْدِيِّيْنَ عَضُّوْاعَلَيْهَا بِالنَّوَاجِذِ ، وَإِيَّاكُمْ وَمُحْدَثَاتِ الأُمُوْرِ فَإِنَّ كُلَّ بِدْعَةٍ ضَلَالَةٌ "
رَوَاهُ أَبُوْ دَاودَ وَالتِّرْمِذِيُّ وَقَالَ : حَدِيْثٌ حَسَنٌ صَحِيْحٌ.

[illegible]: [illegible] [illegible]-[illegible]: “[illegible] [illegible]: “[illegible]” [illegible] : “[illegible] ([illegible]) [illegible] ([illegible]) [illegible]” [illegible][57] [illegible]-[illegible][58] [illegible]

[57] [illegible], [illegible]-[illegible], [illegible]: [illegible]-[illegible], [illegible]: [illegible], [illegible]: 4607

[58] [illegible]-[illegible], [illegible]-[illegible], [illegible]: [illegible], [illegible]: [illegible], [illegible]: 2676

[illegible] 29 [illegible]

أَبْوَابُ الخَيْرِ

عَنْ مُعَــــاذِ بْنِ جَبَـــلٍ رَضِــــيَ اللهُ عَنْــــهُ قَـــالَ : قُلْتُ : يَا رَسُوْلَ اللهِ أَخْبِرْنِيْ بِعَمَلٍ يُدْخِلُنِيْ الجَنَّةَ وَيُبَاعِدُنِيْ عَنِ النَّارِ قَالَ : " لَقَدْ سَأَلْتَ عَنْ عَظِيْمٍ وَإِنَّهُ لَيَسِيْرٌ عَلَى مَنْ يَسَّرَهُ اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ : تَعْبُدُ اللهَ لَا تُشْرِكُ بِهِ شَيْئاً وَتُقِيْمُ الصَّلَاةَ وَتُؤْتِيْ الزَّكَاةَ وَتَصُوْمُ رَمَضَانَ وَتَحُجُّ البَيْتَ.

ثُمَّ قَالَ : أَلَا أَدُلُّكَ عَلَى أَبْوَابِ الخَيْرِ ؟ الصَّوْمُ جُنَّةٌ ، وَالصَّدَقَةُ تُطْفِىءُ الخَطِيْئَةَ كمَا يُطْفِىءُ المَاءُ النَّارَ ، وَصَلاةُ الرَّجُلِ فِيْ جَوْفِ اللَّيْلِ ، ثُمَّ تَلَا چ گ ڳ گ ڳ چ حَتَّى بَلَغَ چ ھچ

ثُمَّ قَالَ : أَلَا أُخْبِرُكَ بِرَأْسِ الأَمْرِ وَعَمُوْدِهِ وَذِرْوَةِ سَنَامِهِ ؟ قُلْتُ : بَلَى يَا رَسُوْلَ اللهِ ، قَالَ : رَأْسُ الأَمْرِ الإِسْلَامُ ، وَعَمُوْدُهُ الصَّلَاةُ ، وَذِرْوَةُ سَنَامِهِ الجِهَادُ.

ثُمَّ قَالَ : أَلَا أُخْبِرُكَ بِمَلَاكِ ذَلِكَ كُلِّهِ ؟ قُلْتُ : بَلَى يَا رَسُوْلَ اللهِ ، فَأَخَذَ بِلِسَانِهِ وَقَالَ : كُفَّ عَلَيْكَ هَذَا ، قُلْتُ : يَا نَبِيَّ اللهِ ! وَإِنَّا لَمُؤَاخَذُوْنَ بِمَا نَتَكَلَّمُ بِهِ ؟ فَقَالَ : ثَكِلَتْكَ أُمُّكَ يَا مُعَاذُ ، وَهَلْ يَكُبُّ النَّاسَ فِيْ النَّارِ عَلَى وُجُوْهِهِمْ أَوْ قَالَ عَلَى مَنَاخِرِهِمْ إِلاَّ حَصَائِدُ أَلْسِنَتِهِمْ.

رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَقَالَ حَدِيْثٌ حَسَنٌ صَحِيْحٌ .

[illegible]

[illegible] [illegible]" [illegible]

چ گ گ ڳ ڳ چ

[illegible]

چ هچ

[illegible] : "[illegible] ? [illegible]: "[illegible]" [illegible]: "[illegible]"

[illegible] : "[illegible]? "[illegible]": "[illegible]" [illegible]: "[illegible]" [illegible]: "[illegible] ?" [illegible] : "[illegible][59] [illegible]?"

[illegible]-[illegible][60]

[59] [illegible]

[60] [illegible]-[illegible], [illegible]-[illegible], [illegible]: [illegible], [illegible]: [illegible], [illegible]: 2616

[illegible] 30 [illegible]

الوُقُوْفُ عِنْدَ حُدُوْدِ الشَّرْعِ

عَنْ أَبِيْ ثَعْلَبَةَ الخُشَنِيِّ جُرْثُوْمِ بْنِ نَاشِرٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ عَنْ رَسُوْلِ اللهِ [illegible] قَالَ : " إِنَّ اللهَ تَعَالَى فَرَضَ فَرَائِضَ فَلَا تُضَيِّعُوْهَا ، وَحَدَّ حُدُوْداً فَلَا تَعْتَدُوْهَا وَحَرَّمَ أَشْيَاءَ فَلَا تَنْتَهِكُوْهَا ، وَسَكَتَ عَنْ أَشْيَاءَ رَحْمَةً لَكُم غَيرَ نِسْيَانٍ فَلَا تَبْحَثُوْا عَنْهَا " حَدِيْثٌ حَسَنٌ رَوَاهُ الدَّارَ قُطْنِيُّ وَغَيْرُهُ

[illegible]: [illegible] [illegible] [illegible]-[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: “[illegible] [illegible] (Ad-Daruquthni) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible][61] [illegible] [illegible] [illegible]”. [illegible] [illegible] [illegible]-[illegible] [illegible][62][illegible]

---

[61] [illegible] ([illegible]) [illegible] ([illegible])

[62] [illegible]-[illegible], [illegible]-[illegible], [illegible]: [illegible], [illegible]: 4445

[illegible] 31 [illegible]

الزُّهْدُ فِيْ الدُّنْيَا

عَنْ أَبِيْ العَبَّاسِ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ السَّاعِدِيِّ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ :
جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ : يَا رَسُوْلَ اللهِ دُلَّنِي عَلَى عَمَلٍ إِذَا عَمِلْتُهُ أَحَبَّنِيَ اللهُ وَأَحَبَّنِي النَّاسُ فَقَالَ :
" اِزْهَدْ فِيْ الدُّنْيَا يُحِبَّكَ اللهُ ، وَازْهَدْ فِيْمَا عِنْدَ النَّاسِ يُحِبَّكَ النَّاسُ "
حَدِيْثٌ حَسَنٌ ، رَوَاهُ ابْنُ مَاجَةَ وَغَيْرُهُ بِأَسَانِيْدَ حَسَنَةٍ.

[illegible]: [illegible] [illegible]-[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]-[illegible] [illegible] [illegible]: “[illegible] ﷺ [illegible] [illegible]: “[illegible] ! [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]” [illegible] : “[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]([illegible])[illegible] [illegible] [illegible]” [illegible] [illegible] [illegible][63][illegible] ﷺ [illegible].

[63] [illegible], [illegible]-[illegible], [illegible]: [illegible], [illegible]: [illegible] [illegible], [illegible]: 4102

[illegible] **32** [illegible]

[illegible]

لَاضَرَرَ وَلَاضِرَارَ

عَنْ أَبِيْ سَعِيْدٍ سَعْدِ بْنِ مَالِكِ بْنِ سِنَانٍ الخُـدْرِيِّ أَنَّ رَسُـوْلَ اللهِ ﷺ قَالَ : " لَا ضَرَرَ وَلَا ضِرَارَ ".
حَدِيْثٌ حَسَنٌ ، رَوَاهُ ابْنُ مَاجَـةَ وَالدَّارَقُطْنِيُّ وَغَيْرُهُمَا مُسْنَداً ، وَرَوَاهُ مَالِكٌ فِيْ المُوَطَّأِ عَنْ عَمْرِو ابْنِ يَحْيَى عَنْ أَبِيْـهِ عَنِ النَّبِي مُرْسَلاً فَأَسْقَطَ أَبَا سَعِيْدٍ . وَلَـهُ طُرُقٌ يُقَوِّيْ بَعْضُهَا بَعْضاً .

[illegible]: [illegible] [illegible]-[illegible] [illegible]: [illegible] [illegible]: "[illegible]"

[illegible][64] [illegible]-[illegible][65] [illegible] "[illegible]-[illegible][66]" [illegible]

64 [illegible], [illegible]-[illegible], [illegible]: [illegible], [illegible]: [illegible], [illegible]: 2341

65 [illegible]-[illegible], [illegible]-[illegible], [illegible]: [illegible], [illegible]: [illegible], [illegible]: 4597

66 [illegible], [illegible]-[illegible] ([illegible]-[illegible]), [illegible]: [illegible], [illegible]: [illegible], [illegible]: 4597

[illegible] **33** [illegible]
[illegible]

البَيِّنَةُ عَلَى المُدَّعِيْ

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُوْلَ اللهِ [illegible] قَالَ : " لَوْ يُعْطَى النَّاسُ بِدَعْوَاهُمْ ، لَادَّعَى رِجَالٌ أَمْوَالَ قَوْمٍ وَدِمَاءَهُمْ ، لكِنْ البَيِّنَةُ عَلَى المُدَّعِيْ وَاليَمِيْنُ عَلَى مَنْ أَنْكَرَ " حَدِيْثٌ حَسَنٌ ، رَوَاهُ البَيْهَقِيُّ وَغَيْرُهُ هَكَذَا ، وَبَعْضُهُ فِيْ الصَّحِيْحَيْنِ .

[illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: “[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] illegible[illegible] [illegible] [illegible]” [illegible] [illegible]-[illegible][67] [illegible] [illegible] [illegible][68]

---

[67] [illegible]-[illegible], [illegible]-[illegible] [illegible]-[illegible], [illegible]: [illegible] [illegible], [illegible]: [illegible], [illegible]: 20990

[68] [illegible]-[illegible], [illegible]: 2514, 2662, 4522 [illegible], [illegible]: 1711

[illegible] 34 [illegible]

تَغْيِيْرُ المُنْكرِ فَرِيْضَةٌ

عَنْ أَبِيْ سَعِيْدٍ الخُدْرِيِّ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ : سَمِعْتُ رَسُوْلَ اللهِ [illegible] يَقُوْلُ :
"مَنْ رَأَى مِنْكُمْ مُنْكَراً فَلْيُغَيِّرْهُ بِيَدِهِ ، فَإِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَبِلِسَانِهِ ، فَإِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَبِقَلْبِهِ ، وَذَلِكَ أَضْعَفُ الإِيْمَانِ " رَوَاهُ مُسْلِمٌ .

[illegible]: [illegible] [illegible] [illegible]-[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: “[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: “[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]([illegible] [illegible])[illegible] [illegible]([illegible])[illegible]” [illegible] [illegible][69]

---

[69] [illegible], [illegible]-[illegible], [illegible]: [illegible], [illegible]: [illegible], [illegible]: 78

[illegible] 35 [illegible]

المُسْلِمُ أَخُوْ المُسْلِمِ

عَنْ أَبِيْ هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ : قَالَ رَسُوْلُ اللهِ [illegible] : "لَا تَحَاسَدُوْا ، وَلَا تَنَاجَشُوْا ، وَلَا تَبَاغَضُوْا ، وَلَا تَدَابَرُوْا ، وَلَا يَبِعْ بَعْضُكُمْ عَلَى بَيْعِ بَعْضٍ ، وَكُوْنُوْا عِبَادَ اللهِ إِخْوَاناً . المُسْلِمُ أَخُوْ المُسْلِمِ لَا يَظْلِمُهُ وَلَا يَخْذُلُهُ وَلَا يَكْذِبُهُ وَلَا يَحْقِرُهُ . التَقْوَى هَاهُنَا – وَيُشِيْرُ إِلَى صَدْرِهِ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ – بِحَسْبِ امْرِئٍ مِنَ الشَّرِّ أَنْ يَحْقِرَ أَخَاهُ المُسْلِمَ . كُلُّ المُسْلِمِ عَلَى المُسْلِمِ حَرَامٌ ؛ دَمُهُ وَمَالُهُ وَعِرْضُهُ " رَوَاهُ مُسْلِمٌ .

[illegible]: [illegible]: [illegible] [illegible]: “[illegible][70] [illegible] ([illegible]) [illegible] - [illegible] – [illegible]” [illegible][71]

[70] [illegible] ([illegible]-[illegible] 1/328)

[71] [illegible], [illegible]-[illegible], [illegible]: [illegible] , [illegible]: [illegible], [illegible]: 2564

[illegible] 36 [illegible]

قَضَاءُ حَوَائِجِ المُسْلِمِيْنَ

عَنْ أَبِيْ هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ [illegible] قَالَ :
" مَنْ نَفَّسَ عَنْ مُؤْمِنٍ كُرْبَةً مِنْ كُرَبِ الدُّنْيَا ، نَفَّسَ اللهُ عَنْهُ كُرْبَةً مِنْ كُرَبِ يَوْمِ القِيَامَةِ .
وَمَنْ يَسَّرَ عَلَى مُعْسِرٍ ، يَسَّرَ اللهُ عَلَيْهِ فِيْ الدُّنْيَا وَالآخِرَةِ .
وَمَنْ سَتَرَ مُسْلِماً ، سَتَرَهُ اللهُ فِيْ الدُّنْيَا وَالآخِرَةِ .
وَاللهُ فِيْ عَوْنِ العَبْدِ مَا كَانَ العَبْدُ فِيْ عَوْنِ أَخِيْهِ .
وَمَنْ سَلَكَ طَرِيْقاً يَلْتَمِسُ فِيْهِ عِلْماً سَهَّلَ اللهُ لَهُ بِهِ طَرِيْقاً إِلَى الجَنَّةِ .
وَمَا اجْتَمَعَ قَوْمٌ فِيْ بَيْتٍ مِنْ بُيُوْتِ اللهِ يَتْلُوْنَ كِتَابَ اللهِ وَيَتَدَارَسُوْنَهُ بَيْنَهُمْ إِلاَّ نَزَلَتْ عَلَيْهِمُ السَّكِيْنَةُ وَغَشِيَتْهُمُ الرَّحْمَةُ وَحَفَّتْهُمُ المَلاَئِكَةُ وَذَكَرَهُمُ اللهُ فِيْمَنْ عِنْدَهُ .
وَمَنْ بَطَّأَ بِهِ عَمَلُهُ لَمْ يُسْرِعْ بِهِ نَسَبُهُ "
رَوَاهُ مُسْلِمٌ بِهَذَا اللَّفْظِ .

[illegible]: [illegible] [illegible]: “[illegible] ([illegible])[72] [illegible]

[72] [illegible]

[illegible] ([illegible]) [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ([illegible]) [illegible]
[illegible] [illegible] ([illegible]) [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]
[illegible][73] [illegible]
[illegible][74] [illegible]
[illegible]” [illegible][75][illegible]
[illegible]

[73] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] ([illegible] [illegible]-[illegible] [illegible] 1/346)

[74] [illegible]
[illegible]
[illegible]

[75] [illegible], [illegible]-[illegible], [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible]: [illegible]
[illegible], [illegible]: 2699

[illegible] 37 [illegible]

التَرْغِيْبُ فِيْ فِعْلِ الحَسَنَاتِ

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا عَنْ رَسُوْلِ اللهِ [illegible] فِيْمَا يَرْوِيْهِ عَنْ رَبِّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى قَالَ : "إِنَّ اللهَ كَتَبَ الحَسَنَاتِ وَالسَّيِّئَاتِ ، ثُمَّ بَيَّنَ ذَلِكَ ؛ فَمَنْ هَمَّ بِحَسَنَةٍ فَلَمْ يَعْمَلْهَا كَتَبَهَا اللهُ عِنْدَهُ حَسَنَةً كَامِلَةً ، وَإِنْ هَمَّ بِهَا فَعَمِلَهَا كَتَبَهَا اللهُ عِنْدَهُ عَشْرَ حَسَنَاتٍ إِلَى سَبْعِمِائَةِ ضِعْفٍ إِلَى أَضْعَافٍ كَثِيْرَةٍ.
وَإِنْ هَمَّ بِسَيِّئَةٍ فَلَمْ يَعْمَلْهَا كَتَبَهَا اللهُ عِنْدَهُ حَسَنَةً كَامِلَةً ، وَإِنْ هَمَّ بِهَا فَعَمِلَهَا كَتَبَهَا اللهُ سَيِّئَةً وَاحِدَةً "
رَوَاهُ البُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ فِيْ صَحِيْحَيْهِمَا بِهَذِهِ الحُرُوْف

[illegible]: [illegible] “[illegible]” [illegible]-[illegible][76][illegible]

[76] [illegible]-[illegible], [illegible]-[illegible], [illegible]: [illegible]-[illegible], [illegible]: [illegible], [illegible]: 6491

[illegible][77][illegible]
[illegible]

[77] [illegible], [illegible]-[illegible], [illegible]: [illegible], [illegible]: [illegible]
[illegible]
[illegible], [illegible]: 207

[illegible] 38 [illegible]
[illegible]

جَزَاءُ مُعَادَاةِ الأَوْلِيَاءِ

عَنْ أَبِيْ هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ : قَالَ رَسُوْلُ اللهِ [illegible] : إِنَّ اللهَ تَعَالَى قَالَ : " مَنْ عَادَى لِيْ وَلِيّاً فَقَدْ آذَنْتُهُ بِالحَرْبِ ، وَمَا تَقَرَّبَ إِلَيَّ عَبْدِيْ بِشَيْءٍ أَحَبَّ إِلَيَّ مِمَّا افْتَرَضْتُهُ عَلَيْهِ ، وَلَا يَزَالُ عَبْدِيْ يَتَقَرَّبُ إِلَيَّ بِالنَّوَافِلِ حَتَّى أُحِبَّهُ ، فَإِذَا أَحْبَبْتُهُ كُنْتُ سَمْعَهُ الَّذِيْ يَسْمَعُ بِهِ ، وَبَصَرَهُ الَّذِيْ يُبْصِرُ بِهِ ، وَيَدَهُ الَّتِيْ يَبْطُشُ بِهَا ، وَرِجْلَهُ الَّتِيْ يَمْشِيْ بِهَا ، وَلَئِنْ سَأَلَنِيْ لَأُعْطِيَنَّهُ ، وَلَئِنِ اسْتَعَاذَنِيْ لَأُعِيْذَنَّهُ" رَوَاهُ البُخَارِيُّ .

[illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible]: "[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] illegible[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]” [illegible]-[illegible][78]

[78] [illegible]-[illegible], [illegible]-[illegible], [illegible]: [illegible]-[illegible], [illegible]: [illegible] [illegible], [illegible]: 6502

[illegible] 39 [illegible]

[illegible]

التَّجَاوُزُ عَنِ الخَطَأِ وَالنِّسْيَانِ

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِـيَ اللهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسـُوْلَ اللهِ ﷺ قَـالَ : " إِنَّ اللهَ تَجَاوَزَ لِيْ عَنْ أُمَّتِيْ الخَطَأَ وَالنِّسْيَانَ وَمَا اسْتُكْرِهُوْا عَلَيْهِ " حَدِيْثٌ حَسَنٌ ، رَوَاهُ ابْنُ مَاجَةَ وَالبَيْهَقِيُّ وَغَيْرُهُمَا .

[illegible]: [illegible] [illegible]: [illegible] ﷺ [illegible]: "[illegible]" [illegible][79], [illegible]-[illegible][80], [illegible] [illegible][81]

---

[79] [illegible], [illegible]-[illegible], [illegible]: [illegible], [illegible]: [illegible], [illegible]: 2043

[80] [illegible]-[illegible], [illegible]-[illegible] [illegible]-[illegible], [illegible]: [illegible], [illegible]: [illegible], [illegible]: 14871. [illegible]

[81] [illegible] [illegible]: 7219, [illegible]-[illegible] [illegible]-[illegible] [illegible]-[illegible] [illegible]: 765, [illegible]-[illegible] [illegible]-[illegible] [illegible]: 8273, [illegible]-[illegible] [illegible]-[illegible] [illegible]: 1430 [illegible], [illegible] [illegible]: 20588 [illegible]-[illegible], [illegible] [illegible] (6/352)

كُنْ فِيْ الدُّنْيَا غَرِيْباً

عَنِ ابْنِ عُمَـرَ رَضِـيَ اللـهُ عَنْهُمَا قَـالَ : أَخَـذَ رَسُـوْلُ اللهِ [illegible] بِمَنْكِبِيْ فَقَـالَ :
"كُنْ فِيْ الدُّنْيَا كَأَنَّكَ غَرِيْبٌ أَوْ عَابِرُ سَبِيْلٍ"
وَكانَ ابْنُ عُمَرَ يَقُـوْلُ : " إِذَا أَمْسَـيْتَ فَلَا تَنْتَظِـرِ الصَّبَاحَ ، وَإِذَا أَصْبَحْتَ فَلَا تَنْتَظِرِ المَسَاءَ . وَخُذْ مِنْ صِحَّتِكَ لِمَرَضِـكَ ، وَمِن حَيَاتِكَ لِمَوْتِكَ "
رَوَاهُ البُخَارِيُّ.

[illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: “[illegible] [illegible]” [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] : “[illegible][82] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible][83] [illegible] [illegible] ([illegible]) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ([illegible] [illegible]) [illegible] [illegible]” [illegible] [illegible]-[illegible] [illegible][84]

[82] [illegible] [illegible] [illegible]-[illegible] [illegible] [illegible] ([illegible], 4/399)

[83] [illegible] [illegible] [illegible]-[illegible] [illegible] [illegible] ([illegible], 4/399)

[84] [illegible]-[illegible], [illegible]-[illegible], [illegible]: [illegible]-[illegible], [illegible]: [illegible] [illegible] "[illegible]", [illegible]: 6414

اِتِّبَاعُ النَّبِيِّ □

عَنْ أَبِيْ مُحَمَّدٍ عَبْـدِ اللهِ بْنِ عَمْـرِو بْنِ العَـاص رَضِـيَ اللـهُ عَنْهُمَا قَـــــالَ : قَـــــالَ رَســــــُوْلُ اللهِ □ ـــــ: "لَا يُـؤْمِنُ أَحَـدُكُمْ حَتَّى يَكُـوْنَ هَـوَاهُ تَبَعاً لِمَـا جِئْتُ بِـهِ " حَدِيْثٌ حَسَنٌ صَحِيْحٌ ، رَوَيْنَاهُ فِيْ كِتَابِ الحُجَّةِ بِإِسْنَادٍ صَحِيْحٍ.

[illegible] : [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]-[illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] □ [illegible]: “[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]” [illegible] [illegible] [illegible] “[illegible]-[illegible]”[85] [illegible]

---

[85] [illegible] "[illegible]-[illegible]" [illegible] "[illegible]-[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]-[illegible]" [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]-[illegible] [illegible]-[illegible] [illegible] [illegible] 490. ([illegible] [illegible] [illegible]-[illegible] 19/136)

[illegible] 42 [illegible]

سِعَةُ مَغْفِرَةِ اللهِ

عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ : سَمِعْتُ رَسُوْلَ اللهِ [illegible] يَقُوْلُ : قَالَ اللهُ تَعَالَى :
"يَا ابْنَ آدَمَ ! إِنَّكَ مَا دَعَوْتَنِيْ وَرَجَوْتَنِيْ غَفَرْتُ لَكَ عَلَى مَا كَانَ مِنْكَ وَلَا أُبَالِي.
يَا ابْنَ آدَمَ ! لَوْ بَلَغَتْ ذُنُوْبُكَ عَنَانَ السَّمَاءِ ثُمَّ اسْتَغْفَرْتَنِي غَفَرْتُ لَكَ.
يَا ابْنَ آدَمَ ! إِنَّكَ لَوْ أَتَيْتَنِيْ بِقُرَابِ الأَرْضِ خَطَايَا ثُمَّ لَقِيْتَنِيْ لَا تُشْرِكُ بِيْ شَيْئاً لَأَتَيْتُكَ بِقُرَابِهَا مَغْفِرَةً"
رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ ، وَقَالَ : حَدِيْثٌ حَسَنٌ صَحِيْحٌ .

[illegible] : [illegible]: [illegible] [illegible]: [illegible]: “[illegible] ([illegible]) [illegible] ! [illegible] ([illegible]) [illegible]! [illegible]! [illegible] ! [illegible]” [illegible]-[illegible][86] [illegible]

86 [illegible]-[illegible], [illegible]-[illegible], [illegible]: [illegible], [illegible]:[illegible], [illegible]: 2495